ECLI:LV:ZRT:2024:0429.C73531523.4.S

Lieta Nr. C73531523
Lietvedības Nr. C-0903-24/35

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā
Jēkabpilī 2024. gada 29. aprīlī

Zemgales rajona tiesa
tiesnese Inna Lipša,
ar tiesas sēdes sekretāri Kristīni Graudiņu,
piedaloties prasītājai /pers. A/,
prasītāja pārstāvei zvērinātai advokātei Līgai Šimei,
atbildētāja pārstāvei /pers. B/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret Jēkabpils novada pašvaldību par īpašuma tiesību atzīšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Zemgales rajona tiesā saņemts prasītājas /pers. A/ prasības pieteikums prasībā pret Jēkabpils novada pašvaldību par īpašuma tiesību atzīšanu.

Prasības pieteikumā norādīti šādi argumenti:

[1.1] Prasītāja 2022. gada 19. decembrī saņēma mantojuma apliecību (par tiesībām uz mantojumu pēc likuma), saskaņā ar kuru apstiprināta mantojuma tiesībās uz 2018. gada 9. augustā mirušā /pers. C/ atstāto mantojumu kā pirmās šķiras mantiniece – meita uz visu atstāto mantojumu, kas sastāv no mājīpašuma /adrese/ un kas nav reģistrēts zemesgrāmatā, ir pieņēmusi faktiskā valdījumā.

[1.2] /pers. D/ 1991. gada 5. jūnijā sastādīja testamentu, ar kuru visu mantu novēlēja /pers. C/.

Ar Jēkabpils rajona tiesas 1993. gada 25. maija spriedumu atzīts, ka testaments ir stājies likumīgā spēkā.

[1.3] Pamatojoties uz Jēkabpils zonālā valsts arhīva izziņā Nr. JEZVA-6.2.4./1839 "Par kolhoznieka sētu, ēkām un ģimenes sastāvu" norādīto informāciju, par laika posmu no 1986. gada līdz 1990. gadam ir reģistrētas šādas ziņas: /pers. E/ d., ģimenes galva, dzimis 1906. gadā; saimniecības sabiedriskā grupa – kolhoznieku; ēkas, kas atrodas saimniecības personīgā īpašumā – dzīvojamā māja (uzbūvēta 1927. gadā), kūts (uzbūvēta 1965. gadā), šķūnis (uzbūvēts 1928. gadā), klēts (uzbūvēta 1969. gadā), šķūnis (uzbūvēts 1972. gadā) un pirts (uzbūvēta 1982. gadā).

Vienlaikus šajā izziņā norādīts, ka saimniecības uzskaites kartītēs par laika posmu no 1991. gada līdz 1995. gadam ziņas par /pers. D/ nav atrodamas.

[1.4] Pamatojoties uz Jēkabpils zonālā valsts arhīva izziņā Nr. JEZVA-6.2.4./5762 "Par kolhoznieku sētu, ēkām un ģimenes sastāvu" norādīto informāciju, par laika posmu no 1983. gada līdz 1985. gadam ir reģistrētas šādas ziņas: /adrese/ ir reģistrēts /pers. E/ d. ģimenes galva, dzimis 1906. gadā; saimniecības sabiedriskā grupa – kolhoznieku; ēkas, kas atrodas saimniecības personīgā īpašumā - dzīvojamā māja (uzbūvēta 1927. gadā), kūts (uzbūvēta 1965. gadā), šķūnis (uzbūvēts 1928. gadā), klēts (uzbūvēta 1969. gadā), šķūnis (uzbūvēts 1972. gadā) un pirts (uzbūvēta 1982. gadā); /adrese/, cita starpā, ir reģistrēts /pers. F/ d., ģimenes galva, dzimis 1910. gadā; saimniecības sabiedriskā grupa – strādnieku; dzīvo īrētā mājā.

[1.5] Pamatojoties uz [1.4] punktā norādītās izziņas, par laika posmu no 1991. gada līdz 1995 .gadam ir reģistrētas šādas ziņas: /adrese/, cita starpā, reģistrēts /pers. F/ d., ģimenes galva, dzimis 1910. gadā; saimniecības sabiedriskā grupa 1991. gadā – strādnieku; /adrese/, cita starpā, reģistrēts /pers. G/ d., ģimenes galva, dzimis 1942. gadā; saimniecības sabiedriskā grupa 1991. gadā – kolhoznieku.

Vienlaikus šajā izziņā norādīts, ka saimniecību uzskaites kartītēs par laika posmu no 1991. gada līdz 1995. gadam saimniecības ēkas nav uzrādītas.

[1.6] Pamatojoties uz Zemgales rajona tiesā 2023. gada 22. februārī saņemto nostiprinājuma lūgumu, ar kuru prasītāja lūdza ierakstīt zemesgrāmatā patstāvīgu būvju nekustamo īpašumu /adrese/un nostiprināt īpašuma tiesības uz būvēm ar kadastra apzīmējumiem /NUMURI/, Zemgales rajona tiesa ar 2023. gada 10. marta lēmumu atstāja to bez ievērības.

Lēmums pamatots ar to, ka no nostiprinājuma lūgumam pievienotajiem dokumentiem un kadastra datiem, nav iespējams konstatēt, vai ēkas, kuras lūgts ierakstīt zemesgrāmatā, ir tās pašas ēkas, kas bijušas kolhoznieku sētas īpašuma sastāvā; nostiprinājuma lūgumam nav pievienoti dokumenti par to, kas apliecinātu, vai mājas /adrese/ 1992. gada 1. septembrī bija kolhoznieku sēta un vai /pers. D/ līdz savai nāvei bijis kolhoznieku sētas galva un vienīgais sētas loceklis, un kādas ēkas bija kolhoznieku sētas īpašums.

[1.7] Prasītāja lūdz tiesu atzīt īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu – būvēm ar kadastra apzīmējumiem /NUMURI/, kas atrodas /adrese/.

[1.8] Prasība pamatota ar Civilprocesa likuma 1. panta pirmo daļu, likuma "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 21. pantu un 22. pantu, likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 14. panta ceturto daļu.

[2] Atbildētāja tiesā iesniegusi paskaidrojumus, kuros norāda, ka prasību neatzīst.

[2.1] Saskaņā ar Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas datiem būves ar kadastra apzīmējumiem /NUMURI/ (turpmāk - Būves) atrodas uz nekustamā īpašuma ar kadastra numuru /numurs A/, /adrese/ sastāvā ietilpstošas zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs A/. Nekustamais īpašums nav ierakstīts zemesgrāmatā.

Zemes 2,8 ha platībā tiesiskais valdītājs ir Jēkabpils novada pašvaldība, zemes nomnieks - /pers. A/, kura arī maksā nekustamā īpašuma nodokli. Prasītājas tēvs /pers. C/ norādīts kā Būvju lietotājs.

[2.2] Starp prasītāju un atbildētāju nav noslēgts zemes nomas līgums par atbildētājam piekrītošā nekustamā īpašuma sastāvā ietilpstošas zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs B/nomu ar lietošanas mērķi – Būvju uzturēšanai.

Starp prasītāju un atbildētāju (Jēkabpils novada pašvaldība ir Aknīstes novada pašvaldības tiesību un saistību pārņēmēja) 2018. gada 2. oktobrī noslēgts zemes nomas līgums par nekustamā īpašuma – zemes 2,8 ha platībā nomu ar mērķi lauksaimniecībai. Minētais nomas līgums nav uzskatāms par tādu pierādījums lietā, lai atzītu īpašuma tiesības uz Būvēm.

Atbildētāja pievienojas Zemgales rajona tiesas 2023. gada 10. marta lēmumā par nostiprinājuma lūguma atstāšanu bez ievērības motivācijai, ka nav iespējams identificēt visas būves un no dokumentiem un kadastra datiem nav iespējams konstatēt, vai ēkas ir tās pašas, kuras bijušas kolhoznieku sētas īpašuma sastāvā. No arhīva izziņas redzams, ka kolhoznieku sētas īpašumā ir sešas ēkas, bet kadastra informācijas sistēmā ir astoņas ēkas.

Lai arī atbildētājs ir ieinteresēts, ka prasītāja sakārto īpašuma tiesības uz būvēm, izvērtējot prasības pieteikumu un tam pievienotos dokumentus, atbildētājs uzskata, ka pievienotie dokumenti nav pietiekami prasītājas īpašuma tiesību pierādīšanai uz visām astoņām Būvēm (ar kadastra apzīmējumiem /NUMURI/), kas atrodas /adrese/.

[2.3] Atbildētājs norāda, ka izskatāmajā no lietas materiāliem nav secināms, kā tieši atbildētājs aizskar vai ir vainojams prasītājas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārumā.

Ņemot vērā minēto, atbildētājs uzskata, ka tam prasības apmierināšanas gadījumā nav jācieš Civilprocesa 41., 42. un 43. pantā paredzētie izdevumi un tie jāuzņemas prasītājai, jo atbildētājs nav vainojams prasītājas tiesību aizskārumā. Tiesāšanās izdevumu piedziņa no atbildētāja būtu pretrunā ar Civillikuma 1. pantu. Uz nepieļaujamību piedzīt no atbildētāja tiesāšanās izdevumus līdzīgos apstākļos ir norādījusi Augstākā tiesa 2018. gada 29. janvāra lietā Nr. SKC-48.

Atbildētājs lūdz ņemt vērā iepriekš minēto, lemjot par tiesāšanās izdevumiem, tostarp, ja lietas izskatīšanas gaitā prasītāja izteiktu lūgumu piedzīt no Jēkabpils novada pašvaldības kā atbildētāja tiesāšanās izdevumus.

[3] Prasītāja 2023. gada 30. augustā iesniedza atsauksmi par atbildētāja iesniegto paskaidrojumu.

[3.1] Prasītāja norāda, ka atbildētāja norādītajam argumentam, ka "starp prasītāju un atbildētāju nav noslēgts zemes nomas līgums par atbildētājam piekrītošā nekustamā īpašuma sastāvā ietilpstošas zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs B/nomu ar lietošanas mērķi – Būvju uzturēšana" nav un nevar būt būtiskas jeb izšķirošas nozīmes lietas izspriešanā un prasības apmierināšanā, jo lietas faktiskie apstākļi norāda uz to, ka uz nomā nodotās zemes ir reģistrētas astoņas būves, kas norādītas prasībā.

Turklāt 2018. gada 2. oktobra Zemes nomas līguma 8.3. punktā ir noteikts, ka "pēc līguma izbeigšanās NOMNIEKS ir tiesīgs nojaukt visas viņam piederošās pagaidu būves (…)". No minētā izriet, ka atbildētājs ir skaidri apzinājies, ka uz nomā nodotās zemes atrodas būves.

Šāda satura punkts (skatīt 8.4. punktu) tika iekļauts arī 2009. gada 20. februāra Lauku apvidu zemes nomas tipveida līgumā, kas noslēgts starp Gārsenes pagasta padomi un prasītājas tēvu /pers. C/.

[3.2] Prasītāja, iesniedzot 2018. gada 2. oktobra Zemes nomas līgumu, ir vēlējusies pierādīt, ka tieši Atbildētājs ir pieaicināms šajā lietā atbildētāja statusā, kā tas izriet no likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 14. panta ceturtajā daļā noteiktā, proti, ēkas (būves), kuras Zemesgrāmatu nodaļā, Valsts zemes dienestā vai pašvaldībā nav reģistrētas kā patstāvīgi īpašuma objekti, uzskatāmas par zemes īpašnieka īpašumu atbilstoši Civillikuma 968. pantam.

[3.3] Kā tas izriet no paskaidrojuma, atbildētājs neapstrīd faktu par būvju atrašanos uz tam piederošās zemes, bet gan skaitu un to atbilstību bijušo kolhoznieku sētas īpašuma sastāvā norādītajām būvēm.

Ievērojot Zemgales rajona tiesas 2023. gada 10. marta lēmumā noteikto, Prasītāja ir izmantojusi savas likumiskās tiesības, vēršoties tiesā ar attiecīgu prasību un pamatojot to ar likuma "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatās" 22. pantu.

Līdz ar to prasītāja ir izpildījusi normatīvajos aktos noteiktās prasības, proti, cēlusi tiesā prasību, nevis pieteikumu, un prezumējot, ka laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" tiks publicēts attiecīgs sludinājums.

[4] Atbildētājs 2023. gada 11. septembrī iesniedza atsauksmi.

[4.1] Atbildētājs norāda, ka Jēkabpils novada pašvaldībai kopumā nav iebildumu, ka prasītāja vēlas sakārtot īpašuma tiesības uz prasības pieteikumā norādītajām ēkām/būvēm, bet tajā pat laikā, lai atzītu īpašuma tiesības tām ir jābūt pietiekami pierādītām.

Norāda, ka atbildētājs zemes nomas līgumu sagatavošanai izmanto informāciju, kas iegūta no kadastra informācijas sistēmas, kas satur oficiālus kadastra datus.

[4.2] Atbildētāj ieskatā tas vien, ka 2009. gada 20. februārī starp iznomātāju Gārsenes pagasta padomi un nomnieku /pers. C/ noslēgtajā Lauku apvidus zemes nomas tipveida līguma pielikumā ir atzīmētas ēku/būvju kontūras nevar būt par pamatu atzīt īpašuma tiesības uz ēkām/būvēm, kuras atzīmētas nomas līguma pielikumā. Minētais attiecināms arī uz 2018. gada 2. oktobrī noslēgto Zemes nomas līgumu starp iznomātāju Aknīstes novada pašvaldību un nomnieku /pers. A/.

[5] Prasītāja tiesas sēdē prasību uzturēja uz prasības pieteikumā norādītā pamata.

[5.1] Papildus paskaidroja, ka pēc apstiprināšanas matojuma tiesībās devās uz Zemes dienestu. Tur pēc vecā plāna pārzīmēja visas ēkas. Viņa skaidroja, ka dabā divas ēkas nepastāv, tomēr Zemes dienestā skaidroja, ka jānorāda viss.

Vecajā plānā ir astoņas būves, bet dabā ir māja, pirts, darbnīca, kūts, pagrabs un šķūnis – sešas ēkas. Kūts un šķūnis ir sabrukuši. Nevar norādīt katrai ēkai atbilstošu kadastra numuru. /pers. F/ šajā mājā dzīvoja visu dzīvi, divus šķūņus viņš nojauca un sakurināja. Visas ēkas pēc savas funkcionalitātes pieder īpašumam, tur neviens cits nekad nav dzīvojis, nekad neko nav cēlis un neviena cita ģimenei nepiederoša persona īpašumu nav izmantojusi. Apliecina, ka neviena persona uz sludinājumu nav atsaukusies.

[5.2] Prasītāja pārstāve papildus norādīja, ka 2023. gada 11. septembrī ievietots sludinājums oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis", neviena persona, kam būtu kādi iebildumi pret prasību, nav pieteikusies. Lūdz piedzīt no atbildētāja tiesāšanās izdevumus pilnā apmērā, jo atbildētājs sākotnēji prasību neatzina. Ja prasību atzītu, izdevumi nerastos.

[6] Atbildētāja tiesas sēdē sākotnēji prasību atzina daļēji, tomēr nevarēja norādīt konkrēti katrai ēkai atbilstošu kadastra numuru, norādot, ka to nespēj arī prasītāja. Norādīja, ka īpašumtiesības būtu atzīstamas uz sešām ēkām, bet par pārējām divām ēkām informācijas kadastrā nav, tomēr pašvaldība neiebilst par šo īpašumtiesību sakārtošanu.

Paskaidroja, ka atbildētājs neizmantos tiesības celt pretprasību, jo pašvaldībai nav vēlmes atzīt šo ēku īpašumtiesības.

[6.1] Tiesu debatēs atbildētāja pārstāve prasību atzina. Norādīja, ka pēc prasītājas paskaidrojumu uzklausīšanas, atbildētājam nav iebildumu, ka

prasītājai tiek atzītas īpašumtiesības. Uz publicēto sludinājumu neviens nav atsaucies, prasītājai ēkas ir faktiskā valdījumā. Vēsturiskie dati ir neprecīzi, tomēr nepastāv šaubas, ka visas būves ir savstarpēji saistītas.

Lūdz nepiedzīt no atbildētāja tiesāšanās izdevumus, jo pašvaldība nav vainīga tiesību aizskārumā. Prasītājai sākotnēji jau vajadzēja šo jautājumu izrunāt ar pašvaldību.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, novērtējot lietas materiālos esošos rakstveida pierādījumus kopsakarā ar prasītājas un atbildētājas pārstāves sniegtajiem paskaidrojumiem tiesas sēdē, atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma pilnībā.

[8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 194. panta pirmās daļas 1. punktu saīsināto spriedumu tiesa sastāda, ja atbildētājs pilnībā atzinis prasību un tiesa prasību apmierina.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 194. panta otro daļu, saīsināto spriedumu sastāda saskaņā ar šā likuma 193. panta prasībām, izņemot aprakstošo daļu, kurā norāda tikai prasības priekšmetu, normatīvos aktus, pēc kuriem vadījies lietas dalībnieks, kā arī prasījumu, un motīvu daļu, kurā norāda tikai normatīvos aktus, pēc kuriem vadījusies tiesa.

[9] Tiesa atzīst, ka prasītājas celtā prasība par īpašuma tiesību atzīšanu ir pamatota un apmierināma pilnīgi, pamatojoties uz likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 14. panta ceturto daļu, Civillikuma 968. pantu, likuma "Par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā" 3. pantu, 17. panta 6. punktu.

[10] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

[10.1] Tiesa atzīst, ka lietā nav saskatāma atbildētājas vainojamība prasītājas tiesību aizskārumā.

Izvērtējot jautājumu par tiesas izdevumu atlīdzināšanu, tiesa ņem vērā apstākli, ka atbildētājs lietā nav persona, kura ar savu rīcību būtu aizskārusi vai pārkāpusi prasītājas tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses, bet tikai persona, kura varēja iebilst pret prasību.

Tiesas izdevumu piedziņa no atbildētāja būtu pretrunā ar Civillikuma 1. pantu. Augstākās tiesas Senāts 2007. gada 31. janvāra lēmumā Nr. SKA-76/2007 ir atzinis, ka "procesuālo normu ievērošana nav pašmērķis. Katra procesuālā norma ir radīta, lai nodrošinātu kāda lietderīga mērķa sasniegšanu."

Tiesa pievienojas judikatūrā paustai atziņai, ka ir atsevišķi izņēmuma gadījumi, kad persona, kura ir atbildētāja statusā, nav vainojama prasītāja tiesību aizskārumā, proti, kad persona var iegūt kādu mantisku labumu tikai prasības kārtībā un kad šī labuma iegūšana ir atkarīga vienīgi no paša prasītāja izvēles un rīcības, nevis atbildētāja (sk. *Augstākās tiesas Senāta 2018. gada 29. janvāra spriedums lietā Nr. SKC-48/2018, 2019. gada 4. jūlija spriedumu lietā Nr. SKC-41/2019*)

Tādējādi tiesa atzīst, ka tiesas izdevumi no atbildētāja nav piedzenami.

Tā kā dokumenti tiesvedības laikā pusēm piegādāti elektroniski, lietā nav radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8. pantu, 41. pantu, 92.- 97. pantu, 189.-193. pantu, tiesa

nosprieda

prasību apmierināt pilnībā.

/pers. A/, personas kods /personas kods/, īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu – būvēm ar kadastra apzīmējumiem /NUMURI/, kas atrodas /adrese/.

Spriedumu apelācijas kārtībā var pārsūdzēt Zemgales apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas (datums, kad pieejams tiešsaistes sistēmā), iesniedzot sūdzību Zemgales rajona tiesā.

Spriedums sastādīts un pieejams tiešsaistes sistēmā - 2024. gada 29. aprīlī. Ja tehnisku iemeslu dēļ spriedums sastādīšanas datumā nav pievienots tiešsaistes sistēmā, spriedums šajā datumā ir pieejams Zemgales rajona tiesā, Neretas ielā 39, Jēkabpilī.

Tiesnese Inna Lipša

Dokuments parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu